

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงอยู่ของอำนาจปกครองในทุกๆสังคม เพราะความชอบธรรมทางการเมืองจะนำไปสู่เสถียรภาพความมั่นคงของอำนาจ รูปแบบการปกครอง และผู้นำ โดยผลสรุปที่เป็นเป้าหมายสำคัญของการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองนั้นมักจะเป็นเรื่องของการยอมรับของประชาชนที่มีต่อการปกครอง การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของชนชาติไทยมีมาตั้งแต่อดีตกาล เริ่มต้นตั้งแต่สมัยสุโขทัยพระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สร้างความชอบธรรมทางการเมืองโดยนำเอาขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ปรัชญา และระบบการศึกษามาส่งเสริมฐานะพิเศษ และบารมีในสังคม ให้ตนเองเป็นดังสมมติเทพ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมทางอำนาจ และความชอบธรรมของระบอบการปกครอง¹ รวมไปถึงการสร้างมาตรฐานของการเป็นผู้อยู่ภายใต้การปกครองที่ดีในสังคมไทย

ดังนั้นวิถีแห่งการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองไทยจึงเป็นผลผลิตเชิงบูรณาการ และการสังเคราะห์ประวัติศาสตร์การเมือง โดยความชอบธรรมทางการเมืองเป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง และผู้อยู่ใต้การปกครอง ซึ่งกระบวนการสร้างความชอบธรรมจะมีทิศทางจากผู้ปกครองลงไปยังผู้อยู่ใต้การปกครอง และผลของความชอบธรรมทางการเมืองจะมีทิศทางจากผู้อยู่ใต้ปกครองกลับมาสู่ผู้ปกครอง ดังนั้นการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองจึงเป็นการสร้างคติความเชื่อเกี่ยวกับคุณค่าหลักทางการเมืองให้แก่ประชาชน หรือ กลุ่มเป้าหมาย ในทิศทางที่ผู้ปกครองต้องการให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมือง และบริบทของสังคม เพื่อสนับสนุนความชอบธรรมในการปกครอง และการรักษาเสถียรภาพของระบบการเมือง² ซึ่งมักมีการใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองครอบงำหรือโฆษณาชวนเชื่อเพื่อชักจูงให้เกิดคติความเชื่อทางการเมือง

---

¹ สมชัย รักวิจิตร, รากฐานของการเกิด การดำรงอยู่ และความชอบธรรมของผู้นำสูงสุดทางการเมืองไทย และอนาคตของประเทศ, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, 2526), หน้า 18 – 19.

² มานิตย์ นวลละออ, การเมืองไทยยุคสัญลักษณ์รัฐไทย, (กรุงเทพฯ : บริษัททุ่งเรื่องรัตนพรินต์ติ้ง จำกัด, 2540), หน้า 8.

เมืองสนับสนุนความชอบธรรมทางการเมือง และระบอบการเมืองให้เกิดขึ้นในเวลาอันรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือ มีการขึ้นสู่อำนาจของผู้ปกครองใหม่³ จะเป็นช่วงเวลาที่มีการใช้สัญลักษณ์ทางการเมือง หรือ ดำเนินการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองด้วยกลวิธีที่หลากหลาย

แม้ว่าในปัจจุบันระบอบการเมืองการปกครองไทยจะเปลี่ยนจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตยแล้วก็ตาม แต่สังคมไทยยังได้รับผลกระทบจากวัฒนธรรมเชิงบูรณาการจากอดีต ซึ่งเชื่อว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของชนชั้นนำ ผู้ที่มีบารมีหรือมีอำนาจในสังคมดังนั้นการเปลี่ยนผ่านมาสู่การเมืองในระบอบประชาธิปไตยในระยะเริ่มแรก จึงเป็นการเปลี่ยนผ่านจากศูนย์รวมอำนาจเดิมมาสู่ศูนย์อำนาจใหม่ คือ จากกษัตริย์มาสู่ชนชั้นนำโดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการทหาร ซึ่งทำให้ประเทศไทยในยุคเริ่มต้นประชาธิปไตยเป็นประชาธิปไตยภายใต้ระบอบอำนาจนิยม เพราะอำนาจทางการเมืองเป็นของผู้นำทหารซึ่งมีฐานสนับสนุนที่สำคัญ คือ สถาบันกองทัพที่มีความได้เปรียบด้านการรวมศูนย์สังการ สายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ระเบียบวินัย กำลังพล ยุทโธปกรณ์ รวมไปถึงนายทหารในสถาบันกองทัพที่มีความรู้สึกร่วมในฐานะของการเป็นกลุ่มเดียวกัน⁴ ดังนั้นเมื่อผู้นำทหารไม่พอใจรัฐบาลพลเรือน ก็ใช้ความได้เปรียบของสถาบันกองทัพนี้ทำการยึดอำนาจ ควบคุมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน⁵ ดำเนินการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองด้วยวิธีต่างๆให้เหมาะสมกับปัจจัยสถานการณ์ และความยอมรับอำนาจหรือบทบาทการแทรกแซงทางการเมืองของกลุ่มทหารโดยชอบธรรม

แต่หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ระบอบอำนาจนิยมในการเมืองภายใต้การนำของทหารมีโอกาสที่จะดำรงอยู่ในกระบวนการเมืองไทยได้ในระยะเวลาสั้นๆเท่านั้น (เมื่อเปรียบเทียบกับระบอบอำนาจนิยมที่เกิดขึ้นหลังปี 2490 และหลังปี 2501 กับ ปี 2519 – 2520 และ 2534 – 2535) เนื่องจากสังคมการเมืองไทยได้รับอิทธิพลจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้มีความเป็นเสรีนิยม (Liberalization) และมีความเป็นประชาธิปไตย (Democratization) มากขึ้น ส่ง

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 20.

⁴ สุรชาติ บำรุงสุข, การปรับโครงสร้างกลาโหม : ประเด็น-ปัญหา-ข้อพิจารณา. (กรุงเทพฯ : บริษัทปริ้นท์ 93 จำกัด, 2542), หน้า 72.

⁵ สุจิต บุญบงการ, การพัฒนาทางการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ 4, 2542), หน้า 3.

ผลให้สถานะ และการยอมรับของสังคมต่อบทบาททางการเมืองของทหารลดลง⁶ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) เป็นตัวอย่างที่สำคัญของผู้นำทหารที่พยายามเข้ามามีบทบาททางการเมือง และพยายามที่จะรักษาอำนาจทางการเมืองไว้เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพในการรักษาผลประโยชน์ของโครงสร้าง และเครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มตนในช่วงเวลาของระยะผ่านสู่ประชาธิปไตย (Transition to democracy)⁷ ซึ่งเมื่อเริ่มทำการยึดอำนาจ ผลการสร้างเชื่อมั่นต่อประชาชนของรสช. เป็นที่น่าพอใจ แม้ว่าการยึดอำนาจการปกครองของรสช. จะสวนทางกับแนวคิดวัฒนธรรมทางการเมือง (World political culture) ที่ต่อต้านผู้นำเผด็จการทหาร และมุ่งเน้นเสรีประชาธิปไตยของประชาชนเป็นหลัก แต่ด้วยการเชื่อมความเชื่อถือในรัฐบาลพลเรือนเดิม ทำให้ประชาชนต้องการการเปลี่ยนแปลงใหม่ ดังนั้นเมื่อรสช. ทำการยึดอำนาจ ความเชื่อที่จะให้รสช. เข้ามา มีบทบาททางการเมืองของประชาชน และความยอมรับของต่างประเทศในระดับหนึ่ง มีผลให้รสช. คงอยู่ในอำนาจที่สามารถจัดการบริหารประเทศได้ในระดับหนึ่งเช่นกัน แต่ต่อมารสช. เพิ่มระดับการแทรกแซงทางการเมืองมากขึ้น ความน่าเชื่อถือเดิมที่สร้างไว้เพื่อให้เกิดความชอบธรรมทางการเมืองหลังการยึดอำนาจจึงเสื่อมลง เมื่อประกอบกับการไม่ยอมรับของต่างประเทศเนื่องจากอนาคตการเลือกตั้งทั่วไปของไทยเพื่อให้มีรัฐบาลพลเรือนที่มาจากประชาชนถูกรสช. ยึดระยะเวลาออกไป ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทย และตามมาด้วยปัญหาการเลี้ยงชีพของประชาชนเป็นลำดับ ทำให้มีการเรียกร้องรสช. ลงจากอำนาจจึงมากขึ้น สิ่งเหล่านี้นำไปสู่ปัญหาความชอบธรรมที่จะศึกษา และนำเสนอตามสภาพปัญหาพอสังเขปต่อไปนี้

รสช. เริ่มต้นการเข้ามา มีบทบาททางการเมืองอย่างชัดเจนด้วยการใช้กำลังยึดอำนาจจากรัฐบาลพล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ (ซึ่งเป็นรัฐบาลพลเรือนในขณะนั้น) ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ภายได้ช่วงเวลาที่กระแสประชาธิปไตย และกิจกรรมด้านข้อมูลสารสนเทศกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว นั้นเอง รสช. จำเป็นต้องพยายามขยายช่องทางสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับรสช. ในการยึดอำนาจให้มาก และเร็วที่สุด เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ทางสังคมที่ถูกทำให้เปลี่ยนไปจากเดิมด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ ปฏิบัติการของรสช. จึงเริ่มต้นด้วยการยึดกรมประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุโทรทัศน์ และใช้ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองนี้เป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อ หรือ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ถึงเหตุผลของการยึดอำนาจสร้างความเชื่อมั่นต่อ

⁶ สุรชาติ บำรุงสุข, การปรับโครงสร้างกลาใหม่ : ประเด็น-ปัญหา-ข้อพิจารณา, หน้า 78 – 79.

⁷ สุรชาติ บำรุงสุข, ทหารกับประชาธิปไตยไทย : จาก 14 ตุลาคมปัจจุบันและอนาคต. (กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก, 2541), หน้า 80.

ประชาชนเป็นพื้นฐานสนับสนุนอำนาจการแทรกแซงทางการเมืองของรชช. ดังนั้นประกาศฉบับแรกในวันที่มีการยึดอำนาจ รชช. จึงอ้างความปลอดภัยของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และความมั่นคงของประเทศชาติเป็นสำคัญ ตามมาด้วยคำแถลงการณ์ถึงเหตุผลของการยึดอำนาจอันมีสาระสำคัญ 5 ข้อดังนี้⁸

- 1) รัฐบาลมีพฤติการณ์การฉ้อราษฎร์บังหลวง
- 2) ข้าราชการการเมืองใช้อำนาจกดขี่ข่มเหงข้าราชการประจำ
- 3) รัฐบาลเป็นเผด็จการทางรัฐสภา
- 4) รัฐบาลพยายามทำลายสถาบันทหาร
- 5) รัฐบาลพยายามบิดเบือนคดีล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์

ปฏิบัติการต่อมาหลังการยึดอำนาจ 2 วัน รชช. ดำเนินมาตรการสร้างความชอบธรรมซึ่งไม่เคยมีปรากฏว่าคณะผู้ยึดอำนาจชุดใดเคยทำมาก่อน คือ การตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินนักการเมือง (คตส.)⁹ ซึ่งคณะกรรมการนี้ประกอบไปด้วยบุคคลที่มีคุณวุฒิ และความน่าเชื่อถือด้านความยุติธรรม จากนั้นรชช. ได้ประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินปี 2534 ในวันที่ 1 มีนาคม 2534 และเสนอชื่อนายอานันท์ ปันยารชุนซึ่งเป็นผู้คนที่มีเกียรติ และได้รับการยกย่องจากสังคมเป็นนายกรัฐมนตรีในวันที่ 3 มีนาคม 2534¹⁰ การดำเนินการของรชช. เป็นไปอย่างรวดเร็วเพื่อให้ผลการดำเนินการได้รับความยอมรับจากประชาชน หรือ ถูกกระแสต่อต้านน้อยที่สุด โดยการดำเนินการเหล่านี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการขยายอิทธิพลการแทรกแซงทางการเมือง พยายามเพิ่มฐานะทางการเมืองของผู้นำทหารแบบค่อยเป็นค่อยไปเพื่อรอสถานการณ์ที่เหมาะสมแล้วตัดสินใจเข้าสวมบทบาทผู้นำรัฐบาลในอนาคต ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าว รชช. ได้ดำเนิน

⁸ อัจฉราพร กมุทพิสมัย และสุนทรี อาสะโวทย์, เอกสารประกอบการสัมมนา 60 ปี ประชาธิปไตย สิทธิ เสรีประเทศไทย : เรื่องลำดับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองไทย 2475-2535, (กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมนิยมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์, 2535), หน้า 48 – 72. และราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 108 ตอนที่ 32 (ฉบับพิเศษ), 23 กุมภาพันธ์ 2534, หน้าที่ 1. ใน ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, การเมืองไทย : การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยา, (กทม. : บริษัทวิชรินทร์การพิมพ์ จำกัด, 2539), หน้า 192 – 195.

⁹ ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, การเมืองไทย : การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยา, หน้า 195.

¹⁰ ชาวนะ ไตรมาศ, ข้อมูลพื้นฐาน 66 ปี ประชาธิปไตยไทย, (กรุงเทพฯ : บริษัทสุชม และ บุตร จำกัด, พิมพ์ครั้งที่ 4, 2541), หน้า 51.

การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของตนด้วยการส่งเสริมการจัดตั้งพรรคเฉพาะกิจอย่างพรรคสามัคคีธรรม¹¹ โดยหวังเพิ่มโอกาส และฐานเสียงสนับสนุนบุคคลในกลุ่มตนให้เข้าสวมบทบาทผู้นำรัฐบาลในอนาคต รวมไปถึงการโฆษณาชวนเชื่อผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งสื่อมวลชนที่ไม่ได้เป็นสื่อของรัฐ หรือ กองทัพบก ก็จะถูกซื้อตัวมาเป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อ¹² เพื่อโจมตีพรรครัฐบาล หรือ กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดันที่คัดค้านรช. หรือ นอกจากนั้นสื่อมวลชนเหล่านี้ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการให้ข่าวสนับสนุนผู้นำรช.ว่าเหมาะสมกับการเป็นนายกรัฐมนตรี

ในท้ายที่สุดรช.ได้เข้าสวมบทบาทผู้นำรัฐบาล โดยโอกาสของรช.เกิดขึ้นเนื่องจากพรรคสามัคคีธรรมซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุดในกลุ่มพรรคการเมืองที่รวมตัวกันจัดตั้งรัฐบาลผสม (ประกอบไปด้วยพรรคสามัคคีธรรม พรรคชาติไทย พรรคกิจสังคม พรรคประชากรไทย พรรคราษฎร) มีหัวหน้าพรรคที่ถูกขึ้นบัญชีผู้มีส่วนพัวพันการค้ายาเสพติด และไม่ได้รับการยอมรับจากสหรัฐอเมริกา¹³ ทำให้สถานการณ์ในขณะนั้นเหมาะสมที่รช.จะบีบบังคับให้นายณรงค์ วงศ์วรรณหัวหน้าพรรคสามัคคีธรรมถอนตัวจากการถูกเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรี แล้วใช้โอกาสนี้สร้างความชอบธรรมทางการเมืองในการเข้าสวมบทบาทผู้นำรัฐบาลด้วยการบังคับให้นายณรงค์ วงศ์วรรณแถลงสนับสนุนพล.อ.สุจินดา คราประยูร ผู้บัญชาการกองทัพบก ในขณะนั้นเป็นนายกรัฐมนตรีแทน¹⁴ ดังนั้นพล.อ.สุจินดา คราประยูรจึงลาออกจากตำแหน่งทางการเมือง และเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 19 ของประเทศไทยในวันที่ 7 เมษายน 2535 โดยถ้อยแถลงที่อ้างเป็นความชอบธรรมทางการเมืองในการเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คือ

¹¹ สุชาติ ยิ้มประเสริฐ, “60 ปี ประชาธิปไตย : ประวัติสิทธิเสรีภาพของประชาชน,” ใน 60 ปีประชาธิปไตย, (บก.), สุชาติ ยิ้มประเสริฐ, (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการ 60 ปีประชาธิปไตย, 2538), หน้า 49.

¹² บุญรักษ์ บุญณะเขตมาลา, ฐานันดรที่สี่ จากระบบโลกถึงรัฐไทย, (กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คปไฟ, 2537), หน้า 311 – 316.

¹³ อัจฉราพร กมฺพพิสมัย และสุนทรี อาสะไวย์, เอกสารประกอบการสัมมนา 60 ปีประชาธิปไตย สิทธิ เสรีประชาไทย : เรื่องลำดับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองไทย 2475-2535, หน้า 90.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 92.

“เสียสัจย์เพื่อชาติ”¹⁵ และอ้างช่องว่างของรัฐธรรมนูญที่ไม่ได้กำหนดไว้ว่านายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำขอร้องจากพุทธศาสนิกชนจำนวนมากให้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อป้องกันรักษาไว้ซึ่งศาสนาพุทธที่กำลังถูกบุคคลกลุ่มหนึ่งพยายามจะก่อตั้งศาสนาขึ้นใหม่ รวมไปถึงการรับตำแหน่งเพื่อป้องกันการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบสภาเปรซิเดียม¹⁶ ซึ่งการดำเนินการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองเหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญเพื่อรับรองการเข้าสวมบทบาทผู้นำรัฐบาลของรศช. และเป็นผลสรุปสำคัญที่นำรศช. ไปถึงจุดจบของความชอบธรรมในการแทรกแซงทางการเมือง

เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างสถาบันทหาร ความล่าช้าในการพัฒนาการของประชาสังคม การไม่มีเส้นแบ่งระหว่างทหารกับพลเรือน และการที่กองทัพถูกทำให้เป็นองค์กรการเมืองเป็นสาเหตุในการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร¹⁷ สาเหตุเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การยึดอำนาจของรศช. ซึ่งเป็นการแทรกแซงทางการเมืองโดยตรงของทหารที่ต้องเผชิญหน้ากับปัจจัยทางสังคมในช่วงเวลาผ่านสู่ประชาธิปไตยในยุคนั้นไม่ว่าจะเป็นบริบทสถานการณ์ อาทิ เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร การรับรู้ และการศึกษาของประชาชน รวมไปถึงกระแสประชาธิปไตย ประกอบกับความยอมรับจากประชาชนทั่วไป กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน และมุมมองจากต่างประเทศ จึงทำให้การสร้าง ความชอบธรรมทางการเมืองเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะทำให้รศช. อยู่ในบทบาททางการเมืองที่เหมาะสมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เพราะการกระทำของรศช. ได้ฝ่าฝืนมาตรฐานสัดส่วนของบทบาททหารภายใต้สถานการณ์ทางการเมือง ณ ช่วงเวลานั้นที่ถูกยึดโยงด้วยวัฒนธรรมการเมืองโลก ด้วยเหตุนี้เองผลสำเร็จ หรือ ล้มเหลวของการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้เกิดการยอมรับอำนาจ การกระทำ การตัดสินใจ และการอยู่ในฐานะของผู้ปกครอง จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่กล่าวมาที่จะนำมาเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญต่อแนวโน้มผลการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรศช. และเป็นปัญหาสำคัญในการศึกษาวิจัยซึ่งจะได้นำเสนอในส่วนต่างๆต่อไป

¹⁵ สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ(บก.), “60 ปี ประชาธิปไตย : ประวัติศาสตร์สิทธิเสรีภาพของประชาชน,” หน้า 50.

¹⁶ สุคุณ พรหมายน, ความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีเหตุการณ์ทางการเมืองในเดือนพฤษภาคมปี 2535, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536, หน้า 12.

¹⁷ สุรชาติ บำรุงสุข, การปรับโครงสร้างกลาใหม่ : ประเด็น-ปัญหา-ข้อพิจารณา, หน้า 70 – 75.

ปัญหาในการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้ต้องการศึกษารายละเอียดของการดำเนินการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรศช.ว่าเป็นอย่างไร โดยผลการดำเนินการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองภายใต้บริบทของสถานการณ์ และการยอมรับของประชาชนทั่วไป กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน รวมทั้งมุมมองจากต่างประเทศในขณะนั้นต่อการเข้ามามีบทบาททางการเมืองของข้าราชการทหารมีทิศทางใด และเมื่อรศช.แสดงความจำนงในการเข้ามามีบทบาทในการปกครอง และบริหารประเทศแล้วผลสรุปของการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทยภายใต้กระแสสถานการณ์ทางการเมืองของโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. เพื่อศึกษามูลเหตุ ปัจจัย และสภาพของการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรศช.ที่เข้ายึดอำนาจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาบทบาท และกิจกรรมทางการเมือง ในช่วงเวลาที่มีการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรศช.ที่ยึดอำนาจทางการเมือง

แนวความคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดความคิดเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของทหาร
2. แนวความคิดเกี่ยวกับความชอบธรรมทางการเมือง
3. แนวความคิดเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์

สมมติฐานในการศึกษา

1. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของ รสช. คือ
  - 1.1) บริบทสถานการณ์
    - เทคโนโลยีสารสนเทศ
    - การรับรู้ และการศึกษาของประชาชน
    - กระแสประชาธิปไตย
  - 1.2) ความยอมรับของประชาชนทั่วไป กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน และมุมมองจาก ต่างประเทศ
2. ผลการดำเนินการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของ รสช. ตั้งแต่เริ่มทำการ ปฏิบัติจนกระทั่งลงจากอำนาจมีทั้งผลการดำเนินการที่ประสบความสำเร็จ และล้มเหลว
3. รสช. ดำเนินการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มของตนคง อยู่ในอำนาจการปกครอง อันนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ตน

ขอบเขตของการศึกษา

งานวิจัยนี้ศึกษารายละเอียดของผล และวิธีการดำเนินการสร้างความชอบธรรมภายใต้ บริบทสถานการณ์ และการยอมรับของประชาชนทั่วไป กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน รวมถึงมู มองจากต่างประเทศในขณะนั้น ที่มีต่อบทบาททหารที่พยายามเข้ามาแทรกแซงการเมือง โดย ศึกษาตั้งแต่ รสช. เริ่มทำการปฏิบัติจนกระทั่งถึงการลงจากอำนาจ คือตั้งแต่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534 จนถึง 25 พฤษภาคม พ.ศ.2535

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ประกอบไปด้วย

- เอกสารขั้นต้น (Primary sources) ได้แก่ หนังสือราชการ รายงานการประชุม มติคณะรัฐมนตรี รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรสช. อาทิ ใบปลิว เทปบันทึกเสียงการกระจายเสียง เทปบันทึกภาพการแถลงการณ์ เป็นต้น

- เอกสารชั้นรอง (Secondary sources) ได้แก่ รายงานวิจัย หนังสือ บทความ แถลงการณ์ ข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ และวารสารต่างๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. งานศึกษานี้จะนำไปสู่ความเข้าใจบทบาท และการดำเนินการเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรสช.
2. ผลการศึกษานี้จะทำให้ทราบถึงโครงสร้าง และเครือข่ายสายสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สาเหตุ และรากฐานในการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง เพื่อการรักษาอำนาจในการปกครองของรสช.
3. ผลการศึกษานี้จะชี้ให้เห็นถึงมูลเหตุ ปัจจัย และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผล การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรสช.

นิยามศัพท์

“รสช.” หมายถึง คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

“การสร้างความชอบธรรมทางการเมือง” หมายถึง การดำเนินการ หรือ การทำให้เกิดความเชื่อที่จะยอมรับเกี่ยวกับการได้มาซึ่งอำนาจ การมีอำนาจ และการใช้อำนาจในการบริหาร หรือการปกครองประเทศ รวมถึงการยอมรับการกระทำ การตัดสินใจ และการคงอยู่ในฐานะทางการเมืองของผู้ปกครอง

การนำเสนอ

บทที่ 1 บทนำ

เสนอความเป็นมาของปัญหา ปัญหาในการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมติฐานในการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา วิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษานิยามศัพท์ และการนำเสนอ เพื่อให้ทราบถึงจุดมุ่งหมาย และกระบวนการศึกษาโดยภาพรวม

บทที่ 2 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

นำเสนอแนวคิดเรื่องแนวความคิดเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของทหาร และแนวความคิดเกี่ยวกับความชอบธรรมทางการเมือง เพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์กระบวนการ และผลการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรสช.ภายใต้บริบทของปัจจัยสถานการณ์ และการยอมรับของประชาชนทั่วไป กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน รวมไปถึงมุมมองจากต่างประเทศ

บทที่ 3 บทบาทในการแทรกแซงทางการเมือง และการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรสช. ในช่วง พ.ศ. 2534 – 3535

กล่าวถึงบทบาทการแทรกแซงทางการเมืองของทหารในอดีตพอสังเขป เพื่อนำไปสู่การนำเสนอบทบาทของรสช. เส้นใยของการยึดอำนาจ รูปแบบ และกิจกรรมที่เป็นการแทรกแซงทางการเมืองของรสช. กระบวนการดำเนินการสร้างความชอบธรรมอันนำไปสู่ผลการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองภายใต้บริบทปัจจัยสถานการณ์ และการยอมรับจากประชาชนทั่วไป กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน รวมไปถึงมุมมองจากต่างประเทศ

บทที่ 4 ว่าด้วยการวิเคราะห์การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของรสช.

นำรายละเอียดจากบทที่ 3 มาวิเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิด และทฤษฎี เพื่อทดสอบสมมติฐานของการศึกษา

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

อธิบายผลสรุปตั้งแต่บทที่ 2 , 3 และ 4 เป็นหลัก พร้อมนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับสัดส่วนอำนาจ บทบาททหาร และความชอบธรรมทางการเมืองในปัจจุบันรวมถึงอนาคต